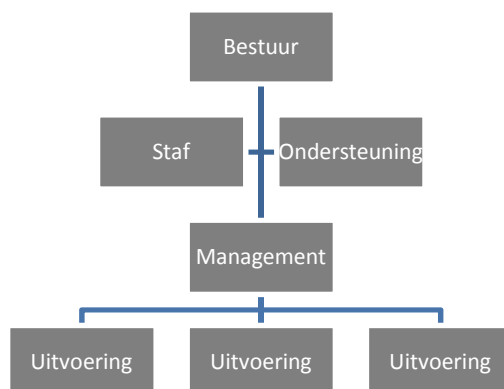

3.10 Netwerken binnen de GGZ-instelling

De familieraad is een medezeggenschapsorgaan of adviescommissie van de Raad van Bestuur. De primaire functie van de familieraad is het - in overleg met de Raad van Bestuur of directie van de GGZ-instelling – behartigen van de collectieve belangen van GGZ-cliënten en hun familie. De Raad van Bestuur of directie is dus de primaire overlegpartner van de familieraad.

Om de belangen van GGZ-cliënten en hun familie goed te kunnen behartigen kan het wenselijk zijn om ook met andere functionarissen binnen de instelling een relatie op te bouwen en te onderhouden. Enerzijds om informatie te verzamelen over wat er in de instelling speelt. Anderzijds om coalities te kunnen vormen met mensen die – vanuit hun positie – kunnen en willen meewerken aan het verbeteren van de relatie tussen de instelling en naastbetrokkenen.

Het onderstaande model van Mintzberg kan helpen om snel een beeld te vormen van de opbouw van een organisatie en het belang van de diverse functionarissen. Volgens Mintzberg zijn er in elke organisatie vijf groepen functionarissen. Deze groepen noemt hij bestuur, management, uitvoering, staf en ondersteuning.

1. Bestuur

Tot het bestuur van een organisatie rekenen we de functionarissen die de hoogste zeggenschap hebben. Hierbij moet je niet alleen denken aan de Raad van Bestuur, maar ook aan de Raad van Toezicht, de wettelijke medezeggenschapsorganen (cliëntenraad en ondernemingsraad) en eventuele commissies en werkgroepen die door de Raad van Bestuur zijn ingesteld.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur heeft de dagelijkse leiding over de organisatie. De leden van de Raad van Bestuur zijn verantwoordelijk voor de visie en strategie van de organisatie en het beschikbaar stellen van mensen en middelen om die visie en strategie uit te voeren.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het werk van de Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht heeft het recht om de leden van de Raad van Bestuur te benoemen en te ontslaan en moet het meerjarenplan en de meerjarenbegroting goedkeuren.

Clëntenraad en Ondernemingsraad

De cliëntenraad en de ondernemingsraad zijn wettelijke medezeggenschapsorganen. Zij hebben de plicht om in het overleg met de bestuurder de collectieve belangen van cliënten respectievelijk werknemer te behartigen. Voor familieraden is van belang dat de cliëntenraad (verzwaard) adviesrecht heeft over het familiebeleid van de instelling.

Commissies en werkgroepen

De Raad van Bestuur kan (tijdelijk) een commissie of werkgroep instellen om beleid te ontwikkelen of te implementeren. Kenmerkend voor dit soort werkgroepen is dat er over het algemeen functionarissen uit meerdere groepen (staf, management en uitvoering) in participeren.

2. Staf

Staffunctionarissen zijn functionarissen die het bestuur en het management helpen bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het beleid. Dat kan strategisch beleid zijn, financieel beleid, personeelsbeleid, huisvestingsbeleid, kwaliteitsbeleid, opleidingsbeleid en ook familiebeleid. Kenmerkend voor staffunctionarissen is dat zij – in tegenstelling tot het management – geen lijnbevoegdheid hebben. Zij hebben formeel een adviserende rol en dus geen zeggenschap over het doen en laten van medewerkers in de uitvoering.

Met het oog op de ontwikkeling, implementatie en borging van het familiebeleid kunnen de volgende staffunctionarissen van belang zijn:

Stafmedewerker Familiebeleid

Spreekt voor zich. Deze staffunctionaris ondersteunt de Raad van Bestuur en het management bij de ontwikkeling, implementatie en borging van het familiebeleid.

Stafmedewerker Kwaliteitsbeleid

Kwaliteitsbeleid is gericht op de borging en het blijven verbeteren van de kwaliteit van zorgprocessen. Het HKZ-model (Harmonisatie Kwaliteit Zorginstellingen) stelt eisen aan de manier waarop zorginstellingen dat doen. Eén van de uitgangspunten is dat er gewerkt wordt met de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act). Dit betekent concreet dat er van zorginstellingen (en de diverse organisatieonderdelen) verwacht wordt dat zij jaarlijks een verbeterplan maken, uitvoeren, controleren en zo nodig aanpassen. Deze methodiek kan ook gebruikt worden om het familiebeleid op afdelingsniveau of teamniveau te implementeren. Een stafmedewerker Kwaliteitsbeleid weet op welke wijze er binnen de instelling aan de borging en verbetering van de kwaliteit van zorgprocessen gewerkt wordt.

Stafmedewerker Opleidingen

In de opleiding van veel hulpverleners is er geen of weinig aandacht geweest voor de omgang met naastbetrokkenen van GGZ-cliënten. Om de relatie tussen de instelling en naastbetrokkenen te verbeteren zullen veel hulpverleners dus nieuwe kennis en vaardigheden moeten ontwikkelen. Een stafmedewerker Opleidingen kan helpen bij de inkoop van een bestaande training of de ontwikkeling van een eigen bijscholingsprogramma.

3. Management

Tot het management van een organisatie rekenen we functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse aansturing van een deel van de uitvoering. Managers zijn verantwoordelijk voor het vertalen van beleid in concrete werkplannen en budgetten. Dat geldt ook voor familiebeleid. Deze werkplannen en budgetten moeten door de Raad van Bestuur goedgekeurd worden.

Bij grote organisaties kan het management uit meerdere lagen bestaan. We spreken dan over hoger management, midden management en lager management. In GGZ-instellingen zien we deze gelaagdheid bijvoorbeeld terug in de vorm van:

- Directeuren van business units, zorgeenheden, zorggroepen of divisies (hoger management)
- Managers van afdelingen, regio's of zorgprogramma's (midden management)
- Meewerkende teamleiders (lager management)

De directeuren van min of meer zelfstandige eenheden (divisies of business units) kunnen soms tot het bestuur van de organisatie gerekend worden, mits zij over een eigen stafdienst en ondersteuningsbureau kunnen beschikken. Wanneer staf en ondersteuning met de Raad van Bestuur en andere directeuren gedeeld worden, rekenen we de directeuren tot het hoger management.

4. Uitvoering

Tot de uitvoering rekenen we alle functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de kernactiviteiten of primaire taken van de organisatie. In GGZ-instellingen is dat de hulpverlening aan cliënten en hun naastbetrokkenen. Bij uitvoering gaat het dus om alle individuele zorg- en hulpverleners, die al dan niet in teamverband met elkaar samenwerken, zoals:

- Psychiaters, psychotherapeuten, psychologen
- Verpleegkundig specialisten
- Verpleegkundigen
- Begeleiders
- Maatschappelijk werkers
- Geestelijk verzorgers

Dit zijn de mensen die het familiebeleid dagelijks in de praktijk moeten brengen, door informatie uit te wisselen met familieleden, hen bij de behandeling te betrekken en waar nodig zelf te ondersteunen.

Binnen sommige instellingen wordt er gewerkt met *familieconsulenten of aandachtsfunctionarissen*. Dit zijn meestal verpleegkundigen die affiniteit hebben met of gespecialiseerd zijn in de omgang met naastbetrokkenen van GGZ-cliënten. Waar nodig kunnen zij hun collega's helpen bij het informeren, betrekken en ondersteunen van familieleden.

5. Ondersteuning

Tot de ondersteuning rekenen we alle functionarissen die bestuur, management, staf en uitvoering helpen bij de uitvoering van hun primaire en coördinerende taken. Ondersteuners zorgen ervoor dat alle randvoorwaarden geregeld zijn, waardoor anderen hun werk kunnen doen. Tot de ondersteuning kunnen we o.a. rekenen: administratie, secretariaat, facilitaire dienst en automatisering.

Bij de implementatie van familiebeleid kan automatisering van belang zijn, omdat het informatiesysteem een goede registratie van contactgegevens en afspraken met naastbetrokkenen mogelijk moet maken.